

LITERATURA

Tegoroczne nagrody Ministra Kultury i Sztuki w dziedzinie literatury podzielone zostały na dwie kategorie: tych nagród, które przyznawane zostały „za całokształt twórczości” i tych, które uwieńczyły poszczególne dzieła. **Jan Brzechwa**, **Stanisław Ryszard Dobrowolski**, **Kornel Filipowicz** i **Stanisław Lem** nagrodzeni zostali za całość ich pracy literackiej. **Władysław Jan Grabski**, **Andrzej Kuśniewicz**, **Witold Zalewski**, **Ernest Bryll** i **Włodzimierz Maciąg** nagrodzeni zostali za utwory ostatniego roku. W pierwszym wypadku mamy niejako do czynienia ze spłatą długu, składającego się stopniowo i systematycznie od lat, w drugim — ze spłatą zobowiązań bieżących, z podsumowaniem bilansu literackiego 1964/65.

W podsumowaniu tym zwraca uwagę różnorodność wyróżnionych utworów i autorów: **A. Kuśniewicz** nagrodzony zostaje za powieść par excellence psychologiczną, **E. Bryll** za utwory o zdecydowanym zacięciu społeczno-obyczajowym, **K. Filipowicz** za książki o bardzo kameralnym, liryczno-intymnym charakterze, **W. J. Grabski** za tradycyjny cykl historyczny w duchu patriotycznym, **W. Zalewski** za powieść pełną rozrachunków wewnętrznych i pasji ideowej. Ilu laureatów — tyle zdecydowanie różnych propozycji literackich.

Zwraca również uwagę fakt wyróżnienia — po raz pierwszy w dziejach nagród literackich 20-lecia — twórczości fantastyczno-naukowej w dziele pracowniczego i wytrwałego **S. Lema**, oraz fakt uznania — po raz pierwszy od niepamiętnych czasów — pracy i działalności krytyczno-literackiej w osobie pracowniczego i wytrwałego **W. Maciąga**.

TEATR

Irena Eichlerówna — najwybitniejsza polska aktorka współczesna, „Nie cenię żadnej ze swoich ról” — mówi o sobie. Debiutowała w Warszawie w sztuce „Fräulein Doktor”. Grała przed wojną także we Lwowie (Horzyca), Wilnie, Krakowie, Łodzi. Repertuar od Gozdziego poprzez Słowackiego, Norwida, Wyspiańskiego po Giraudoux i Brechta. W czasie wojny znalazła się w Ameryce Południowej. Z powojennych ról Eichlerówny każda była kreacją: w „Fedrze”, w „Profesji pani Warren”, w „Teatrze Klary Gazul”, „Skizje”, „Marii Stuart”, „Marii Tudor”, „Kochanym kłamacy”, „Matce Courage”, „Brytaniku”. Gra ostatnio rzadko i mało. Brecht nazywał Eichlerównę największą tragiczną współczesną.

Nagroda I stopnia za całokształt osiągnięć aktorskich.

Janusz Warnecki — aktor, reżyser, pedagog. Na scenie od 1914 roku, 1918 ukończył kurs gry aktorskiej (R. Zelazowski). 1927 dyplom reżyserski. Przed wojną aktor i reżyser warszawski. Po wojnie początkowo Kraków (Teatr Stary, razem z A. Pronaszka), później Warszawa. „...Występowałem w kilkuset rolach, w latach 1928—63 wyreżyserowałem paręset sztuk”. Przez kilka lat kierownik Teatru PR. Dwie ostatnie wybitne role w TV: w „Mistrzu” i w „Głosie” Z. Skowrońskiego. Nagroda I stopnia, za całokształt twórczości artystycznej w dziedzinie teatru i telewizji.

Otto Axer — scenograf. 1930 roku ukończył krakowską ASP. 1932—37 Teatr Miejski we Lwowie, następnie Łódź. Po wojnie Teatr Wojska Polskiego w Łodzi, następnie Warszawa (Teatr Polski). Wiele lat współpracy z Leonem Schillerem. Także współpraca z Teatrem Współczesnym. Nagroda II stopnia, za całokształt pracy artystycznej w dziedzinie scenografii.

Jerzy Kreczmar — reżyser i teatrolog. 1934—1937 studia reżyserskie w warszawskim PIST-cie. Kierownik literacki (1949—53) Teatru Współczesnego, obecnie jego reżyser. Profesor PWST. Inscenizuje głównie klasykę polską i zachodni dramat współczesny. „Przy drzwiach zamkniętych” Sartre’a, „Czekając na Godota” Becketta, „Port-Royal” Montherlanta, „Irydion” Krasińskiego, „Dziady”, „Nieboska komedia”, „Dożywocie” Fredry, „Nocna rozmowa z człowiekiem, którym się gardzi” Dürrenmatta, „Samoobsluga” Pintera, „Opowiadanie o ZOO” Albeego, „Kto się boi Virginii Woolf” tegoż autora. Nagroda II stopnia, za całokształt osiągnięć reżyserskich.

Danuta Michałowska — aktorka. Wychowanka i długoletnia aktorka Teatru Rapsodycznego. Po opuszczeniu tej sceny recytatorka, twórczyni Teatru Jednego Aktora (m. in. „Bramy raj” J. Andrzejewskiego). Nagroda II stopnia, za całokształt osiągnięć aktorskich, ze szczególnym uwzględnieniem „Teatru Jednego Aktora”.

Jerzy Goliński — reżyser i aktor młodego pokolenia, kierownik artystyczny Teatru „Wybrzeże”. Kraków, Nowa Huta, Lublin, Gdańsk. Realizacje sceniczne: „Pan Puntilla” Brechta, „Ararat” A. M. Swinarskiego, „Zawisza Czarny” Słowackiego, „Zabawa jak nigdy” Saroyana, „Wesele” Wyspiańskiego, „Frank V”

SŁOWNNIK NAGRÓD MINISTRA KULTURY I SZTUKI

Dürrenmatta, „Komu bije dzwon” wg Hemingwaya, „Uciekla mi przepióreczka” Żeromskiego, „Indyk” Mrożka (TV). Nagroda III stopnia za twórczość reżyserską i inscenizatorską, a w szczególności za reżyserię sztuki St. Żeromskiego „Uciekla mi przepióreczka”; za współadaptację, inscenizację i reżyserię E. Hemingwaya „Komu bije dzwon” oraz za opracowanie sceniczne i reżyserię faktomontażu J. Skowrońskiej-Feldmanowej pt. „Westerplatte”.

Także dwie nagrody zespołowe:

II stopnia — Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie — **Marian Cebulski**, **Helena Chaniecka**, **Zofia Jaroszewska**, **Władysław Krzemiński**, **Wiktor Sadecki** — za inscenizację i realizację sztuki pt. „Las” Al. Ostrowskiego.

III stopnia — Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu — **Danuta Kłopacka**, **Władysław Lasoń**, **Jerzy Ławacz**, **Alina Obidniak**, **Karol Obidniak**, **Jadwiga Sulisńska** — za inscenizację i realizację sztuki pt. „Pamiętnik matki” wg książki Marceja Fornalskiej.

MUZYKA

Wszystkie bez wyjątku nagrody w tej dziedzinie zostały przyznane za całokształt twórczości, a tym samym premijują wieloletnią działalność twórczą i wirtuozowską kompozytorów oraz wykonawców dobrze znanych publiczności.

Nagrodę I stopnia otrzymał **Bolesław Woytowicz**, zarazem kompozytor i pianista, twórca szeregu dzieł symfonicznych, kameralnych i instrumentalnych.

Nagrody II stopnia przypadły:

Andrzejowi Markowskiemu, który zasłużył się jako kompozytor (jeden z pierwszych twórców zajmujących

się w Polsce nowymi technikami dźwiękowymi) i dyrygent;

Stefanowi Stullgroszowi, założycelowi i wieloletniemu kierownikowi słynnego chóru chłopięcego z Poznania, odnoszącego stale sukcesy w kraju i za granicą;

Stanisławowi Wislockiemu, za długotętną działalność dyrygencką.

Nagrody III stopnia zostały przyznane:

Henrykowi Góreckiemu; kompozytorowi młodego pokolenia, lecz mającemu duże osiągnięcia twórcze, ukształtowaną indywidualność i poszukującym własnych dróg.

Pianistkom Barbarze Hesse-Bukowskiej i **Reginie Smendziance**, niegdyś laureatkom Konkursu Chopinowskiego oraz śpiewacze operowej **Halinie Lukomskiej**.

FILM I TELEWIZJA

Wszystkie nagrody w tej dziedzinie, z wyjątkiem nagrody drugiego stopnia dla nestora filmu animowanego **Zenona Wasilewskiego** za całokształt twórczości w tym zakresie, są nagrodami zespołowymi. Podkreślony został w ten sposób kolektywny charakter pracy nad widowiskiem filmowym i doceniony wkład twórczy scenarzystów, operatorów i aktorów.

Jedyna nagroda I stopnia, która przypadła zespołowi **Polskiej Kroniki Filmowej** potwierdziła ukształtowaną już od lat w społeczeństwie opinię o wysokim poziomie artystycznym, uczuleniu na aktualną proble-

matykę i atrakcyjność „gazety w obrazach”.

W nagrodach drugiego stopnia sukces **Jerzego Hoffmana** i **Edwarda Skórzewskiego** (prezentowany w Moskwie film „Trzy kroki po ziemi” jeszcze u nas nieznan) jest nie tylko premią za odwagę i odkrywczo potraktowany temat współczesny, ale i wyrazem uznania dla konsekwentnie rozwijającej się linii zainteresowań reżyserów, od pierwszych swych dzieł dokumentalnych traktujących film jako instrument interwencji społecznej, który przez żywą i atrakcyjną formę ma największe szanse przemówienia do widza.

Dalsze nagrody przypadły zespołom twórców, którzy zrealizowali dzieła cieszące się ogromnym powodzeniem u publiczności i dobrze przyjęte przez krytykę. Nagrodę II stopnia otrzymał film „Barwy waliki” (**Jerzy Passendorfer**, **Wojciech Żukrowski**, **Kazimierz Konrad**) i cykl widowisk telewizyjnych „Stawka większa niż życie” (między innymi **Zbigniew Saffan**, **Jakub Morgenstern**, **Stanisław Mikulski**).

Nagrody III stopnia przypadły filmowi o tematyce młodzieżowej „Beta” (**Anna Sokolowska**, **Michał Tonnecki**, **Jacek Korcelli**) i odcinkowi „O życie wroga” z serii telewizyjnej „Podziemny front” (**Jerzy Bednarczyk**, **Bohdan Czeszko**, **Tadeusz Pietrzak**, **Hubert Drapella**, **Kazimierz Fabisiak**).

PLASTYKA

I stopnia

Hanna Rudzka-Cybisowa, należy do najwybitniejszych przedstawicieli nurtu kolorystycznego w naszym malarstwie. Razem z grupą kapistów wyjeżdża w 1924 roku do Paryża. W ciągu kilkuletniego pobytu pracuje tam początkowo pod kierunkiem prof. Pankiewicza. Jest znakomitym pedagogiem, profesorem ASP w Krakowie.

Henryk Stażewski — nestor polskiej plastyki abstrakcyjnej, jeden z jej współtwórców w skali europejskiej. Współzałożyciel grupy Blok (1924), przyjaciel **Kazimierza Malewicza**, należy do grupy „Abstraction Creation” i styka się w Paryżu z Mondrianem. Niezwykle konsekwentnie rozwija swój indywidualny, zdyscyplinowany styl, którego najpełniejszym wyrazem są powstające w ciągu ostatnich lat reliefy — będące odkrywcą formą plastyki, formą

pośrednią między malarstwem, rzeźbą i architekturą.

II stopnia

Tadeusz Brzozowski — wybitny przedstawiciel malarzy średniego pokolenia. Członek Grupy Krakowskiej, prowadzi obecnie Liceum Sztuk Zdolniczych w Zakopanem, kontynuując prace A. Kenara.

Halina Chrostowska — jedna z czołowych postaci młodej polskiej grafiki. Jej prace w metalu wykonywane zwykle techniką mieszaną przyczyniły się do ożywienia twórczych poszukiwań tej dyscypliny plastyki.

Zofia Woźna — znakomita rzeźbiarka, która już od pierwszych lat powojennych weszła do czołówek w tej dziedzinie twórczości.

III stopnia

Magdalena Ablańowicz-Kosmowska, najbardziej dynamiczna i odkrywca spośród przedstawicieli naszego nowoczesnego gobelinu.

Edward Hartwig — jeden z najbardziej znanych naszych artystów-fotografików. Jego fotografie niejednokrotnie nagradzane w kraju i za granicą.

W DZIEDZINIE UPOWSZECHNIENIA

I STOPNIA: **Tadeusz Ochlewski** — za całokształt działalności w zakresie upowszechnienia muzyki, a w szczególności za osiągnięcia wydawnicze w tej dziedzinie.

Zdzisław Rajewski — za całokształt działalności w dziedzinie popularyzacji osiągnięć archeologii.

II STOPNIA: **Waldemar Babiniec**, pisarz i publicysta — za całokształt działalności w dziedzinie upowszechnienia kultury.

Jan Chranicki — za całokształt działalności w dziedzinie muzealnictwa i upowszechniania kultury polskiej na Ziemi Pomorskiej.

ZESPOŁOWA: Kierownictwo Zespołu im. Harnama w Łodzi: **Maria Szkudlarek**, **Andrzej Klinowski**, **Jadwiga Hryniewiecka**, **Maria Walman** — za całokształt działalności w dziedzinie upowszechniania.

III STOPNIA: **Jadwiga Mierzejewska-Frankiewicz** — za układy choreograficzne masowych widowisk.

Antoni Olcha, pisarz — za osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania kultury.